

Posudek vedoucího na bakalářskou práci Dominika Grossera „Vnímání etické spotřeby v kontextu společenského statusu u studentů FHS“

Celkové hodnocení: Práce se věnuje zajímavému, ale značně obtížnému tématu, které se autorovi podařilo zvládnout jen částečně. Přes různé nedostatky, které uvádím níže, není práce nevydařená. Autor investoval značný objem úsilí, a přestože výsledky jeho empirického výzkumu nejsou, už s ohledem na zvolené metody, až tak úplně přesvědčivé, povedlo se mu dodat systematický a promyšlený text. Ten čerpá ze širokého spektra zdrojů, jež vhodně syntetizuje, usiluje o originální přístup ke zkoumané problematice a všechny výsledky kriticky diskutuje. **Práci doporučuji k obhajobě před příslušnou komisí. Za podmínky přesvědčivé obhajoby se domnívám, že jej lze hodnotit známkou „velmi dobře“.**

Dílčí připomínky: Práce je bohužel rozehrána nepřilíživým úvodem, který na čtenáře překotně vychrlí cíle práce, ale nemá správný tah na branku a k četbě práce nenavnadí. Jako slabší hodnotím i kapitolu o 2.1.2 o certifikovaných etických produktech, která je příliš popisná a místy se blíží propagačnímu textu (mimochodem hluboce členěný systém číslování podkapitol, který má čtyři úrovně, nezvyšuje přehlednost práce, spíše naopak). Jinak je teoretická část práce celkem vydařená a autorovi se povedlo poměrně přehledně představit jak etickou spotřebu, tak veblenovský pohled, který ji relativizuje, ne-li zpochybňuje. Líbila se mi hlavně kapitola 2.2.2.1, kde se diskutuje zda „etické“ značky mají charakteristiky značek luxusních. Ocenil bych nicméně ještě výraznější akcent na vyzdvižení hlavní linie práce, která se místy nemusí zdát zjevná.

Praktická část práce trochu zavání SVIPovým projektem, na kterém je založená, ale nikoli excesivně. Zvolená metoda dotazníkového šetření je problematická, jednak proto, že u vlastního dotazníku lze vždy diskutovat některé problematické formulace otázek, ale hlavně proto, že není jasné, zda je dotazník vhodnou metodou pro odhalení skutečných motivací spotřebitelů, zejména v kontextu, kdy tito spotřebitelé mohou mít tendenci si je sami nepřiznat. Pokud ale téma nějak pojmout chceme, asi nám nezbude, než se s nějakou takovouto metodou smířit a její využití není v literatuře bezprecedentní. Práci by nicméně prospělo pevnější ukotvení v existujících empirických výzkumech.

Kromě metody má popsany empirický výzkum i další sporné body. Dotazník je představen až příliš vyčerpávajícím způsobem a u převodního klíče odpovědí není jasné, proč autor přistoupil k odečítání bodů. Nebylo by nakonec jednodušší a přehlednější počítat etické skóre jen pozitivně? U výběru

vzorku autor zápasí s pojmem reprezentativnosti – jeho vzorek jistě v žádném ohledu reprezentativní není a autor tento pojem používá dost zavádějícím způsobem. V kapitole 3.8 autor místy diskutuje zvolenou statistickou metodu až příliš učebnicovým způsobem, hlavně se ale zamotává do svých hypotéz. Ty nejsou formulovány úplně šťastně, neboť terminologie „ovlivňování“, zdá se, implikuje kauzalitu, kdežto autor měří korelaci. Navíc se autorovi mnohdy podařilo vyvrátit jak nulovou tak alternativní hypotézu, což představuje statistickou obdobu zahrání autu v šachách. Testování hypotéz je navíc repetitivní a robotické, kdy se mnohokrát opakuje ten samý proces. Autor měl své výsledky reportovat lépe. Oceňuji diskusi výsledků, i když mi chybí úvaha třeba nad možností kauzality, která má opačný směr, než předpokládá autor. Co když vyšší míra etického uvědomění u studentů způsobuje vyšší vnímavost ohledně společenských očekávání a ne naopak?

Seznam literatury je víceméně v pořádku, ale neměly by se uvádět webové odkazy k článkům z odborných žurnálů.

V Praze 14. 9. 2020

Petr Špecián, Ph.D.